בחצרות ה׳

גליון מס׳ 15 - ניסן תשע״ד

ביטאון מוסדות "פניני דוד" - ירושלים
בנשיאות מורנו ורבנו הגה״צ רבי **דוד חנניה פינטו** שליט״א

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה׳ לי בצאתי ממצרים

- **שירת דוד**
מאוצרו של מורנו ורבנו שליט״א על פסוקי שיר השירים

- **אור זרוע לצדיק**
מרן הרב **עובדיה יוסף** זצוק״ל

- **צו השעה - אחדות**

- **מנהג ישראל דין הוא**

אור זרוע לצדיק

מרן הגאון רבי
עובדיה יוסף
זצוק"ל

גווילין נשרפים ואותיות פורחות באוויר

בצהרי יום שני, ג' במר חשוון נקרעו הלבבות בכל רחבי העולם היהודי כולו למשמע הבשורה הנוראה מכל: **הרב הגאון הגדול רבינו עובדיה יוסף איננו!**

אין יהודי בעולם שאינו זוכר היכן עמד באותם רגעים, אין מי שלא חש בלביו באותה העת כי זהו רגע היסטורי של סיום פרק בתולדות מסירת התורה שממשה רבינו ועד היום.

ההלוויה העצומה וימי השבעה, השלושים והחודשים הבאים טרם עמעמו את עוצמת הרגעים ההם. הרגעים שבהם חשו הכל כי **'בא השמש בצהריים'**.

בלתי ניתן להקיף את גדלותו של הרב זצ"ל, אולם נדמה שכאשר כבר עוסקים בכבודו - מן הראוי לעסוק בנושא הגבוה ביותר שעליו דיבר הרב בכל עת מצוא -

ערך התורה

אהבת התורה שבערה בו עצמו היתה מופלאה!

מאת הרב יוסף סופר

לחם עם מרגרינה

כששחים אודות אהבת התורה שלו מן הראוי לחזור לאחור, הרבה אחורה, אל ימי נערותו. כבר אז ניכרה בו אהבת התורה המיוחודת שכה אפיינה אותו כל ימי חייו. הגאון הגדול רבי **שלום כהן** שליט"א ראש ישיבת פורת יוסף סיפר פעם בתוך דבריו על הגר"ע זצ"ל (בשיחתו עם מזכירו האישי של הגר"ע זצ"ל, הרב אמיר קריספל יבדל"ח) מזיכרונותיו בימי נערותו, עת היה הגר"ע בחור צעיר לימים בישיבת פורת יוסף שבעיר העתיקה בירושלים. הוא סיפר כיצד למד עם הרב מסכת שבת בהיותו בן 12, כיצד במשך עשרה חודשים ויתר הרב על ארוחת הצהריים וניזון מלחם שחור עם מרגרינה בלבד, תוך כדי הלימוד, כדי לא לפספס עוד עמוד ועוד דף. לשיא הגיעו הדברים בתקופה של קום המדינה, באותם ימים הותקפה ירושלים היהודית בידי הירדנים ומידי פעם נדרשו התושבים היהודים לנוס למקלטים. באחת הפעמים, כשהרב למד בישיבה, התרחשה הפגזה וכולם נמלטו אל המקלט. רבי **עזרא עטייה** זצ"ל שאל אם יש מישהו שחסר, ובדיקה מהירה העלתה שהיחיד שלא ירד היה הרב זצ"ל שהמשיך בלימודו. רבי **שלום כהן** והרב **יהודה צדקה** עלו לקרוא לו, כשבחוץ שורקים הפגזים. הם מצאו אותו שוקד על תלמודו, וכשקראו לו לרדת בבהילות הסביר להם כי לא שם לב למתרחש סביבו. ברגע שהם נכנסו איתו למקלט, פגע פגז בישיבה והרס את המבנה בו ישב הרב דקה קודם לכן! עדות נוספת על אותם ימים נשמעה פעמים רבות מפיו של הגאון הגדול רבי **יהודה צדקה** זצ"ל שסיפר לתלמידיו בהתפעלות:

בזמן ההפגזות על העיר העתיקה בירושלים בשנת תרצ"ו יצאה פקודה מאת השלטונות להאפיל את כל האורות שבביתם מפחד האויב. ואכן כולם כיבו את כל האורות בבתיהם ויהי חושך.

הגר"י צדקה הסתובב בין כותלי הישיבה להשגיח ולראות שכולם אכן כיבו את האורות ושלא ידליקו שום נר. אך לפתע הבחין שבאחד מחדרי הישיבה בוקע אור. הציץ הרב צדקה מבעד לחרכים והנה הוא רואה שלאורך השולחנות פרושים היו ספרים פתוחים ונרות דולקים להאיר את האותיות הקדושות והבחור רבי עובדיה עובר מספר לספר כשבידו פנקס ועט והוא כותב ומעתיק מכל ספר מאשר מצאה ידו.

אמר הגר"י צדקה: "ידעתי כי בחור זה יהיה גדול הדור הבא ולכן הנחתיו ללמוד ולא הפרעתי לו".

זוהי שקידה אמיתית שגם בעת ימי החירום הקשים אשר רבים חללים הפילה, ישב רבינו כבר בעודו בחור צעיר לימים ועסק בתורה יומם ולילה נער לא ימיש מתוך האוהל זו אוהלה של תורה.

תזריקו

בכל הזדמנות נוכחו בני ביתו לראות שוב ושוב כי התורה היא חייו של הרב זצ"ל וכי בלעדיה - למה לו חיים?

בשנת תשס"ח התעוררו כאבים איומים בגבו של הרב. בדיקות העלו כי מדובר בשבר בשתים מהחוליות בגבו - כאבים נוראיים. הרב התייסר ייסורי תופת, אך הכל ראו כי טרדתו הגדולה אינה מחמת הכאבים בגבו, אלא בגלל המציאות שעקב מצבו לא יכל ללמוד כהרגלו. בני ביתו הביאו אל מיטתו פרופסור מיוחד מחו"ל, הוא בדק את הרב ואמר שאין ברירה חייבים להזריק לו לעצמות חומר מיוחד למילוי עצמות "אבל בגלל גילו של הרב זוהי סכנה מאוד גדולה".

הרב האזין ברוב קשב לאבחנת הרופא המפורסם והכריע "**תזריקו!**". בני ביתו ניסו לטעון שזה מסוכן, אך הרב ענה בחדות "הרי החומר הזה כרגע זה הדבר היחיד שיכול לעזור לי לחזור ללמוד ובלי ללמוד עדיף שאני אמות. סיכון כבר אין פה - שיזריקו".

"רגילים לחשוב שיש לי זכרון, אך האמת היא שבילדותי המוקדמת לא היה לי זכרון, והייתי מוריד דמעות כנחל כדי שאזכור את לימודי"

מרן זיע"א בביקור אצל מו"ר שליט"א
במוסדות "אור חיים ומשה" פריז - צרפת

רבים הם האנשים שזכו לבקר בבית רבנו ולראותו במלוא יפעת תפארתו. כששאלתי הזדמן לי לשוחח עם לא מעט אנשים שזכו לכך ומאת כולם ביקשתי לדעת מה היה הרגע, הדבר הגדול ביותר שאותו הם זוכרים מהשהות בקרבתו. רבים מהם ציינו שהתמונה שעומדת, יותר מכל, לנגד עיניהם - היא זו שגם אני הקטן (- י.א) זכיתי לראותה בעצמי מספר פעמים: כמחצית השנה לפני הסתלקותו היתה לי הזכות להכנס אל מעון קודשו עם קבוצת אנשים ולצורך עניין מסויים. היה זה לאחר תפילת ערבית. כל בני לווייתי הונחו להמתין כבר בסלון ביתו - בקומה שמעל לבית הכנסת. על שלחן לימודו מונחית ערימת ספרים פתוחים - זה על גב זה. "הרב באמצעה של סוגיא גדולה בענייני שבת" אומר לי בנו הרה"ג משה שליט"א, "הוא יחזור מהתפילה וימשיך ללמוד עוד מעט לפני שיגש אליכם". תפילת ערבית הסתיימה, "הרב עולה במעלית" שחו הכל זה לזה בהתרגשות (בין בית הכנסת לביתו חיברה מעלית שהותקנה לעת זקנותו). דלת המעלית נפתחת, דמותו של הרב נראית והנה הוא כבר ללא הגלימה והמצנפת, הוא כבר פשט אותן בזריזות והנה הן אחוזות בידיו האמונות של משמשו האישי. הדלת אך נפתחה, הרב יוצא מן המעלית ו...רץ לכיוון חדר הלימוד, שוקע בתוך שברירי שנייה אל תוך מעמקי הלימוד ושוכח מכל הבלי העולם כולו.

"כמו תינוק שרץ לקבל ממתק" היה מי שהגדיר. היה זה מחזה שזכיתי לראותו מספר פעמים ובכל פעם מחדש התרגשתי! התרגשתי לראות כיצד הוא, עם כל זקנותו המופלגת, למרות כל מכאוביו וייסוריו, חרף כל הכאבים העזים שאפפוהו בגבו, רגליו וכל גופו בשנות חייו האחרונות - כמו נער צעיר רץ הוא אל הלימוד. ניכר היה שזהו החמצן שלו, זוהי החיות האמיתית שלו. בלי זה - למה לו חיים

שכחתי לישון

לפני כ-20 שנה בערך היה אברך שהיה מגיע לבית הרב בקביעות בשעה 6.30 בבוקר. תפקידו היה להיכנס לחדר ולסדר את כל מאות הספרים שבהם הגה הרב ביממה האחרונה.

יום אחד הגיע אליו האברך בשעה הקבועה בבוקרו של יום, והנה הוא רואה את הרב יושב עם בגדי השינה וכותב ליד שולחנו. כשהבחין בו הרב פנה אליו בתמיהה ושאל אותו "למה באת מוקדם?", ענה לו האברך שהשעה כעת 6.30... הרב הביט בשעונו ואמר 'אוי שכחתי לישון'...

את הסיפור הבא שמעתי בעצמי מפיו של הרב אמיר קריספל שליט"א שהיה נוכח במקום וראהו בעצמו: ביום מן הימים החל הרב לחוש בכאבי בטן עזים ואיומים שלא חלפו ולא ניתן להם כל הסבר מתקבל על הדעת. בקרב הרופאים עלה חשש שמדובר בגידול רח"ל. הרב נלקח לבית החולים ולשם הזמינו פרופסור גדול וידוע שם שיערוך את הבדיקות הנדרשות.

הרופאים אמרו שעליהם לערוך בדיקה פולשנית, ניתוח של ממש הכרוך בהרדמה, אך עד מהרה התברר שרמת הסוכר בגופו של הרב גבוהה מידי. אין אפשרות לבצע הרדמה. מה עושים? הרב שמע שהתעוררה בעיה וביקש לברר מה היא. כששמע במה המדובר שלח את נאמן ביתו "לך ותביא לי גמרא - מסכת עבודה זרה". הגמרא הובאה, הרב פתח אותה, נשען על כתפו בנוחות וביקש להודיע לרופאים שהם יכולים להתחיל ולעשות כל מה שנדרש להם "החל מעוד חמש דקות".

הרב שקע בעיונו, הרופאים החלו בניתוח שבו ממש חתכו בבשרו של הרב. הרב היה שקוע כולו בגמרא! הרופאים סיימו את הניתוח וסגרו את הנדרש (בסופו של דבר, ברוך ה' גילו שזה כלום). לאחר כחצי שעה התנער הרב לפתע מעיונו, הביט סביבו ושאל "למה לא מתחילים?".

הוא נדהם לשמוע שכבר סיימו. מקורביו נדהמו לראות מלאך ה' למול עיניהם.

מראשית ועד אחרית

סיפר אחד מנכדי הרב: כשהיינו מבקשים מסבא זצ"ל "סבא! תברך אותי שאהיה תלמיד חכם". היה עונה בקביעות: "מה יש לברך? תלמד – תדע, לא תלמד - לא תדע".

הרב זצ"ל קיים זאת בעצמו, הוא עמל על התורה מאז נעוריו ואת לאחרית ימיו ללא הפסק.

בעת פטירתו של הרב והסתלקות נשמתו לגנזי מרומים, התבטא אחד מגדולי ומאורי הדור בצער נורא **"כעת, ברגעים אלו ממש, עולה כל התורה כולה לשמים, גווילין נשרפים ואותיות פורחות באוויר".**

הרב נודע כבר משחר נעוריו כ'בור סוד שאינו מאבד טיפה'. בזכרונו המופלא התפרסם כ'ילד פלא' של ממש. כח רצונו העז - חבר לכח זכרונו המופלא ובעמל רב שנים אגר הרב אל מוחו העצום את כל התורה כולה, מאות ואלפי ספרים אצורים היו בראשו, מוכנים וזמינים עם כל הכתוב בהם לשימוש מיידי וציטוט מדוייק להפליא.

סמוך לפטירתו סיפר הרב להר"ר טוביה פריינד: ברוך-ה' מקטנותי היה לי חשק גדול לספרים. יש לי כאן בספריה שלי למעלה מרבבה ספרים. לכל אחד מספרי הקודש הללו יש סיפור מיוחד. כשהיינו קטנים, היינו עניים ממש, חיינו בעוני ובחוסר כל, היינו אוכלים לחם יבש. זה לא היה כמו היום. אז היינו לוקחים מפינו, לא היתה לנו פרנסה, בקושי היו לנו כמה לירות לחודש. מה היינו מספיקים לעשות בהם? בימים אלו חסכתי פרוטה לפרוטה כדי שאוכל לרכוש ספרים.

"כשהיינו מבקשים מסבא זצ"ל "סבא! תברך אותי שאהיה תלמיד חכם". היה עונה בקביעות: "מה יש לברך? תלמד - תדע, לא תלמד - לא תדע"

כשקיבלתי כמה גרושים, הייתי הולך לחנות הספרים. ב'מאה שערים' היתה חנות לספרי קודש ישנים של רבי שמחה שטיצברג, שם הייתי הולך וקונה כל פעם ספר. הייתי מחביא את הספר שקניתי בתוך מעילי וחזרתי בשקט הביתה שבני ביתי לא יראו, נכנסתי הביתה כמו 'גנב', הולך לאט לאט עד שנוות ביתי היתה נכנסת למטבח, ואז שמתי את הספר בתוך הארון... ממש ויתרתי על פת לחמי, בכדי שאזכה לקנות עוד ספר ועוד ספר. עד היום ספרים האלו חביבים עלי. אלו ספרים שקניתי ביזע רב, מתענג ולומד בהם.

מבחן על הספרייה

גם את הסיפור הבא שמעתי, כעדות ראייה אישית, מפיו של הרב קריספל: לפני לא מעט שנים הגיע אל הרב אדם שנשא תפקיד ציבורי-ממשלתי במשרד החינוך. הרב שוחח עמו בחביבות ודעתו של הרב היתה בדוחה עליו. הלה התפעל מכמות הספרים שהיו ברשות הרב, הזכיר בדרך כלשהי את כח זכרונו המופלא של הרב זצ"ל, ותהה בקול, היתכן שהרב יודע את כל מה שכתוב בספרים הללו? הרב חייך ולפתע פנה אליו והציע "גש לספרייה שלי (הספרייה בת אלפי הספרים שהקיפה את כל קירות סלון הבית, חדר הלימוד ועוד חדרים בביתו רחב הידיים) תפתח איזה ספר שאתה רוצה, תאמר לי את העמוד ואני אומר לך מה כתוב בו".

הלה ניגש לאחת מפינות הספרייה, בחר ספר שנראה היה שזה זמן רב לא נגעו בו, ספר שאינו שכיח על שולחן לומדי התורה, פתח אותו והכריז מספר העמוד שנפתח. הרב חייך את חיוכו המפורסם ו...הקריא את מה שכתוב היה באותו עמוד!

באחד הימים, לפני שנים רבות, ניגש האחראי על הדפסת ספרי הרב באותם ימים אל הרב בחשש עצום וסיפר לו כי אחד מדפי כתבי היד של ספרו נעלם. "אינני יודע כיצד, אך אינני מוצא את הדף הזה". היה זה דף עמוס וכתוב משני צדדיו במאות מראי מקומות, נקודות ורעיונות - כדרכו של הרב. הרב ביקש לראות את הדף שלפני ואת הדף שלאחר הדף הנעלם, הסתגר בחדרו לשעה קלה ו...כתב את כל הדף הנעלם מתוך זכרונו. בחלוף זמן נמצא הדף המקורי שנעלם. עורך הספרים התיישב והשווה בין זה המקורי לזה שהרב שחזר מזכרונו - שניהם היו זהים במדוייק! הרב זכר וכתב הכל מילה במילה מזכרונו בלבד!

תחת גשם דולף

טעות נפוצה היא לחשוב שבידיעותיו מופלאות של הרב בכל חלקי התורה אין מן הפלא, שכן הרב נתברך בזכרון עצום. אך את האמת אמר פעם הרב לבנו הגאון רבי **יצחק יוסף** שליט"א: "רגילים לחשוב שיש לי זכרון, אך האמת היא שבילדותי המוקדמת לא היה לי זכרון, והייתי מוריד דמעות כנחל כדי שאזכור את לימודי" - זאת מלבד העמל הרב שהשקיע הרב בפרט בחזרותיו על לימודיו, וכמו שהעיד פעם הרב לבחור ישיבה, שבתקופת לימודו בישיבת פורת יוסף, סיים מסכת גיטין (תשעים דף) - 60 פעם!

בתקופה שלאחר מלחמת יום הכיפורים זכה הרב להתיר מאות

עגונות כידוע, הרב נשאל על ידי בני ביתו באחת מעיתות הרצון מהיכן זכה לסיעתא דשמיא כה מופלגת בהתרת העגונות - מציאות שבה לא טעה ולו גם בהתרת אדם אחד שבהכרעתו הותרה אשתו להינשא ולבסוף יתגלה כחי - "בא הרוג ברגליו".

"את מסכת יבמות למדתי עשרות פעמים עם כל הראשונים, באחד מבתי הכנסת בירושלים, ברצף של שעות רבות, בעוני ומחסור וכשהגשם דולף מעל ראשי - איך לא אזכה לסיעתא דשמיא בסוגיות הללו שכה מסרתי נפשי עליהן?"

בדיקה על כל הש"ס

סיפר בנו, הראשל"צ הגאון רבי **יצחק יוסף** שליט"א - כי פעם, לפני כמה עשרות שנים, התאונן לפניו הרב זצ"ל כי בצעירותו היתה לו בקיאות בש"ס עד כדי כך שכשהוא היה רוצה לכתוב תשובה באיזה ענין, היה בתחילה מעביר לנגד עיניו את כל הש"ס מתוך הזיכרון, ולאחר מכן היה כותב את התשובה "כדי לראות שאכן, להכרעתי ההלכתית אין שום סתירה מהש"ס". "והיום", אמר הרב בצער, "נחלש זכרוני".
בעולם התורה ידוע ומפורסם שמו של

מרן זיע"א התבונן בי בעיניו הטהורות ואמר "אנא, רבי דוד, יברכני שאזכה להמשיך ולהפיץ מעיינות תורה, ואוכל להמשיך בכתיבת הספרים"...

"יודע אני גם יודע, כי זכות אבות יש לכם. יודעני גם שברכותיך מתקבלות. אנא מלא בקשתי וברכני"

בכל עת הגיעו ארצה, שם מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א חובה קדושה לעצמו לעלות ולחלות את פני קודשו של מרן הגאון הגדול רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל. עוד רבות יסופר על אותם מפגשים מלאי הוד והדר שבין מורנו הרב שליט"א לבין מרן זצ"ל ובסוד קדושים מי יעמוד.

יחד עם כל עם ישראל ביכה הרב שליט"א את הסתלקותו של מרן מן העולם. בימי השבעה ובתום ימי השלושים נשא הרב שליט"א דברי קינה נהי ומספד באוזני קהל רב.

ליקטנו מתוך דבריו כמה נקודות נוגה ובתוכן גם שביבי הוד של עדויות אישיות מהקשר המופלא שהיה לרבנו שליט"א עם מרן זצוק"ל.

•

את כל ימי חייו הקדיש רבנו הגדול לעם ישראל. איה הן המילים לתאר את עוצמת המהפכה הכבירה שחולל רבנו הגדול בעולם התורני בכלל ובמורשת ספרד בפרט. עת הוקמה המדינה אשר בבסיסה ניכרה התנערות רוחנית מחיי תורה ומצוות, ולא פסחה על בני עדות המזרח - כבר אז קם מרן מאור ישראל זצוק"ל זיע"א, ואזר בעוז מותניו ללא חת. כך היה מכתת רגליו מעיר לעיירה ומיישוב זה למושב אחר, כשתכלית אחת ניצבת לנגד עיניו - להביא את דבר ה' אל עמך בית ישראל ולהאהיב עליהם את התורה הקדושה, לעורר בנפשם את אור היהדות עדי יבקע ויאיר כשחר אורו. ברור ופשוט שאילולי מסירות נפשו שלא ידעה גבולות, מי יודע היאך היו נראים פניה של היהדות החרדית הספרדית כיום.

•

עת בא אני להספיד את מרן מאור זיע"א, ולנסות להקיף מעט מזעיר מדמותו הקדושה והטהורה, עולה בזיכרוני מעשה מרגש שאירע לפני שנים. היה זה בעת שהוזמנתי לבקר במעונו הקדוש. ישבתי למולו בחדר בו נהג ללמוד. שם, בינות לכתלים הספוגים באהבת תורה ויראת שמים, בין הכתלים אשר ים אהבת ישראל טמון בהם - נפנה הוא אליי בבכי ואמר "זה לי זמן רב שאני חש בכאבים חזקים באצבעותיי, מחמת הכתיבה הממושכת בהעלותי את דברי התורה על הכתב. הדבר מסב לי צער ותוגה כי משתוקק הנני להמשיך ולכתוב את חידושי תורתי השייכים לחלק "יביע אומר" שאני מבקש להוציא לאור בקרוב".

> **ואז הבנתי בבירור על מה ולמה כיוונו משמים שאגיע לארץ ישראל דווקא ביום זה. ויחד עם כל בית ישראל קרענו בגדינו ונתעטפנו באבל המר והכבד על הסתלקותו של הצדיק הקדוש והטהור פאר הדור והדרו.**

המשיך מרן זיע"א, התבונן בי בעיניו הטהורות ואמר "אנא, רבי דוד, יברכני שאזכה להמשיך ולהפיץ מעיינות תורה, ואוכל להמשיך בכתיבת הספרים"...
נזדעזעתי מן הבקשה ונעניתי ברתת "מי אני ומה אני שאברך את רבנו הקדוש"?! אולם מרן מלכא זיע"א עמד על דבריו, ובענוותנותו הגדולה נפנה ואמר לי "יודע אני גם יודע, כי זכות אבות יש לכם. יודעני גם שברכותיך מתקבלות. אנא מלא את בקשתי וברכני".

וכך בחרדת קודש, בזיע ובחיל נטלתי את ידו הטהורה והקדושה. כשדמעות זולגות מעיניי ללא הרף בירכתי את רבנו מרן זיע"א שיזכה בקרוב להמשיך במפעליו הכבירים, ויוסיפו מעיינותיו לעלות חוצה בספריו הקדושים כשאיפתו הטהורה. ורבנו ענה "אמן" אחר ברכתי.

ואז הרהבתי עוז בנפשי וביקשתי ממרן זיע"א שיקדיש גם עבורי את החלק החדש **"יביע אומר"** כאשר יצא לאור עולם. ורבנו הגדול בענוות החן העצומה שהייתה בקרבו ענה לי במאור פנים "בוודאי אקדיש לכם בחפץ לב את הכרך החדש".

עד היום שמורים הספרים הקדושים הללו עימי בקרבתי, ועד כמה מציף האושר את ליבי כאשר מתבונן אני מדי פעם בברכתו הנפלאה בכתב ידו הרהוט והזך המתנוססת בראש הספרים שהקדיש לי מרן מאור ישראל רבנו זיע"א.

תמיד שאלתי את עצמי - וכי צדיק קדוש וטהור גאון קדוש עליון בדרגתו של רבנו זיע"א זקוק היה לברכתי?! אלא יודעני בבירור שמידת הענווה העצומה שבה ניחן היא שהייתה נר לרגליו וזכה הוא לכתר תורה ויראה ולכתר מידות טובות ונאצלות גם יחד. "במקום שבו אתה מוצא גדלותו שם אתה מוצא ענוותנותו" כפשוטו ממש.

אהבת התורה שפיעמה בנשמתו הזכה, בערה בקרבו ללא גבול. במוסדותינו הקדושים שבצרפת עסקו אברכי הכולל היקרים שיחיו בהלכות נדה. וכיוון שידעתי שלא ניתן להגיע למסקנת בירור ההלכה בעניינים אלו מבלי ספריו המאירים של מרן זיע"א **"טהרת הבית"**, על כן ביקשתי מבאי ביתו שיואילו לשלוח אלינו לצרפת כמות נכבדת מן הכרכים הקדושים הללו.

סיפרו לי שכאשר נודע לו הדבר, עלז ליבו בקרבו. וכך אמר מרן זצוק"ל לבאי ביתו "כמה שמחה יש בליבי על כך שדברי תורתי מופצים בעולם, ובני התורה יושבים ועוסקים בהם". רבנו זצוק"ל לא הסתפק בכך, ובמאור פניו ואהבת ישראל הידועים שהיו בו, הוא אף שיגר לי מכתב ברכה נרגש והדגיש כי זכות ועונג לו בשומעו שאברכי הגולה היקרים עוסקים בחידושיו.

•

רבנו הגדול נפטר בפרשת "לך לך" ויום השלושים שלו חל בפרשת "ויצא". חשבתי שרמז גדול יש בכך: לפי שבתחילה הוריד הקב"ה את הנשמה הטהורה של רבנו מן העולמות העליונים בבחינת "לך לך מארצך" לכי לך מארצות החיים "ומולדתך" עזבי את מקום מחצבתך מתחת כסא הכבוד, ובואי לעולם הזה "אל הארץ אשר אראך" כדי להתנסות בניסיונות החיים.

•

בתקופה האחרונה, כשהתפילות נישאו בפי כולנו לרפואתו של מרן זיע"א - גם בצרפת נשאנו קול זעקה ותחנונים, לבקוע שערי שמים. בלילה שקדם להסתלקותו של מנהיג הדור זיע"א ראיתי בחלומי יהודי הנכנס בבהלה אל חדרי ומודיע לי בבכי וביגון קודר "מרן נלקח לישיבה של מעלה לבית עולמו".

התעוררתי משנתי ברעד וחיל ולא יכולתי לתת תנומה לעפעפיי. שקעתי בלימוד, תוך שגמלה בליבי ההחלטה לטוס אל ארץ הקודש. בבואי הנה, החשתי פעמיי אל מוסדותינו הקדושים בעיר אשדוד ומסרתי שיעור לאברכי הכולל שיחיו. בדבריי הרחבתי על עניין ההתחזקות וההתעלות בתורה הקדושה לרפואתו של מרן. והנה לפתע בשעה אחת ושלושים בצהריים נתבשרנו בבשורה המרה והקשה על סילוקו של מרן מאור ישראל זצוק"ל זיע"א.

ואז הבנתי בבירור על מה ולמה כיוונו משמים שאגיע לארץ ישראל דווקא ביום זה. ויחד עם כל בית ישראל קרענו בגדינו ונתעטפנו באבל המר והכבד על הסתלקותו של הצדיק הקדוש והטהור פאר הדור והדרו.

•

מעמד ההלוויה הנשגב שהיה כל כולו קידוש שם שמים עצום, היה נדיר ביותר הן מבחינת המוני האנשים שבאו לספוד לו ולבכותו, והן מבחינת כלל ישראל, רבבות רבבות מחוגים שונים שהשתתפו שם. כל שכבות העם - רבנים ואדמו"רים יושבי על מדין, יחד עם עמלי יום ואנשי מסורת. כתף אל כתף הילכו ההמונים שפופי ראש ושחוחי קומה מלווים את האב הגדול והנערץ. התחושה בחלל קודרת, תחושת יתמות נוראה. "יתומים היינו ואין אב".

ובאמת חושבני שאין יהודי מישראל שלא חש שקיבל ממנו דבר מה. בהלכה, באגדה בתורה וביראה. הוא זקף את קומתם של רבבות אנשים, הנהיג את דרכם והתווה להם את ייעודם. דור שלם של יראי ה' וחושבי שמו זכו לצעוד לאורו הזך באמת ללא כחל ושרק. קשה לחשוב על העולם ללא דמותו הטהורה, המאירה והמגלמת בתוכה תורה צרופה בענווה שאין כדוגמתה. קשה, קשה עד מאוד להצמיד לתואר שמו את המילים זצוק"ל זיע"א. השחר שהפציע קודם יום פטירתו אינו דומה לעולם שהפציע לאחר הסתלקותו.

•

נכון שלמרבה הצער עזבנו רבנו זצוק"ל לאנחות, בבדידות ובצער. כולנו חשים יתומים בהסתלק מאיתנו האב הנערץ אביר הרועים. אולם אל לנו לשכוח שמלאי עצום של אוצרות רוחניים יקרים מפז הוא הותיר אחריו, אלו ספריו הקדושים אשר כל העוסק בהם זוכה להגיע אלי חקר האמת ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

•

ובאמת ליבנו ממאן להינחם כי רבנו הגדול אינו עמנו עוד. בלילה שקדם ליום השלושים זכיתי לעלות לציונו הטהור, וראיתי את אותיות שמו הקדוש מתנוססות על הקבר.

קשה היה לי להאמין למראה עיניי. עצם המחשבה על המאור הגדול שכבה, המגדלור שפיזר מאורו הזך והצלול על כל פני תבל באורו ובקדושתו הלך מאיתנו. אוי לנו כי פנה היום כי יינטו צללי ערב, ובכל יום שעובר אנו מרגישים יותר בחסרונו וחשים ביתר שאת את העדרו. כי "פנה הודה פנה זיווה פנה הדרה" הודו ויופיו הרוחני של כלל ישראל, מי ייתן לנו תמורתו ומי ייתן לנו חליפתו.

אמר הגר"י צדקה:

"ידעתי כי בחור זה יהיה גדול הדור הבא ולכן הנחתיו ללמוד ולא הפרעתי לו"

הגאון הרב יהושע כהן שליט"א שעמל רבות על הקניית ידיעת התורה בקרב בני התורה. הוא עצמו ידוע ומפורסם בידיעת התורה המופלגת שלו ובזכרונו המדהים את כל הש"ס כולו. כבר בהיותו מתגורר בחו"ל הגיע שמעו של הרב לאוזניו, סופר לו על ידיעת התורה המופלגת של הרב והוא קבע לעצמו כי בהגיעו ארצה יכנס לשוחח עם הרב בלימוד.

בהיכנסו להרב החל 'לגלגל' עמו דפי גמרא מכל רחבי הש"ס. היה זה שיח מופלא של שני אנשים שכל הש"ס כולו פרוש לפניהם מילה במילה עם מיקומה של כל מילה על פני הדף (הגר"י כהן ידוע ב'מבחן הסיכה' שהוא מתיר לצעירי הצאן לערוך לו כדי להמחיש בפניהם "מושגים" בידיעת התורה שאליהם מסוגלים הם עצמם להגיע לו אך יעמלו כראוי). הנוכחים במקום חדלו זה מכבר לעקוב אחר השיח המסחרר כאשר עברו שני הגדולים הללו להעביר ביניהם גם דפים וידיעות בדפי התלמוד הירושלמי. הזמן חלף כששניהם מתענגים זה על זה ולבסוף פנה הרב כהן אל הרב בשאלה "יש לי קושיא חמורה בעניין פלוני בש"ס שאינני מוצא לו תירוץ, שאלתי כבר גדולי עולם וגם הם טרם השיבוני ויישבו את דעתי על אותה קושיא. הקושיא נפרסה על השלחן והרב השיב על אתר "ישנו רד"ק על הנ"ך בספר צפניה. שם הוא מפרש שני פירושים שמיישבים את קושייתך". "תירוץ מדברי הרד"ק על הנ"ך – לקושיא בש"ס לא הייתי מעלה על דעתי", אמר הרב כהן מאוחר יותר בספרו את המעשה בהתפעלות עצומה.

סיפר הרה"ג אברהם גבאי מלונדון, שפעם אחת הוזמן הרב לשאת דברים בבית הספר בלונדון - לפני מאות תלמידים. הרב אמר את דבריו, ואחר כל כמה משפטים היה עומד המתרגם ומתרגם את דברי הרב לקהל שהיה ברובו דובר אנגלית. הרב גבאי שישב ליד הרב, שם לב כי במשך הזמן שהמתרגם עומד ומתרגם, שפתיו של הרב ממלמלות דבר מה. חשב הרב גבאי לתומו כי בפיו של הרב דבר מה לומר לו. הטה את אזנו ושמע את הרב משנן לעצמו פרקי משניות בעל פה וגורסם בזה אחר זה, וזאת בכדי לנצל את הזמן בו עומד המתרגם ומתרגם.

מים שחקו אבנים

בסיפור הבא יש הרבה יותר מהמסר של יתרון כח ההתמדה על כח הריכוז והכשרון, יש בו הכוונה לדרך החיים הנכונה וההתייחסות ל'רעיונות' שונים המגיעים אלינו בעטיפה חיצונית שאינה מוכרת ומסורה לנו מאבותינו:

פעם אחת, בשנת התשל"ז, בא ר' רפאל הלפרין ז"ל לביתו של הרב כדי לברר עימו כמה ענינים אודות ספרו שחיבר על רש"י. הרב התפעל מאוד מהיקף ידיעותיו הרחבות בכל דברי רש"י, והנה בתוך הדברים שאל ר' רפאל את הרב אם חפץ הוא לראות כמה גדול כח הריכוז האנושי. ענה לו הרב בחיוב וגם יתר בני הבית שהכירוהו ושמעו אודותיו התאספו סביבו כדי להתבונן במעשיו.

ר' רפאל הוציא מתיקו אבן גדולה, הניחה על השולחן והחל להתרכז בה. לפתע שאג שאגה גדולה, הנחית את ידו בחוזקה על האבן ושברה לשני חצאים! בני הבית התפעלו מאוד ממעשהו, אך הרב נותר אדיש במקומו כאילו לא אירע דבר ותיכף פנה לר' רפאל והמשיך לדבר עימו אודות הסוגייא בה עסקו לפני כן. ככל הנראה, כוונתו של הרב בזה, היתה להראות לבני ביתו שכל ענייני העולם הזה, יהיו אשר יהיו, הינם הבל הבלים, ואין מה להתפעל מהם. המטרה של כל הדברים הגשמיים ותולדותיהם הינה אך ורק לכבודו של הקב"ה.

חיים במתנה

לפני כשלוש עשרה שנה הסתלקה לעולמה הרבנית אבוחצירה ע"ה (אשת הצדיק הנודע רבי יצחק – ה'באבא חאקי'). הרב זצ"ל הגיע להלווייתה, הספיד וניחם את בני משפחתה הרחבה כדרכו בקודש. קשר מיוחד חש הרב לבני המשפחה בהיות כלתו אשת בנו הרה"ג משה שליט"א - נכדת הרבנית המנוחה ע"ה. הם התגוררו עמו בעשרים שנותיו האחרונות וטיפלו בו בהתמסרות מיוחדת לכל צרכיו. לאחר תום שנת האבל על סבתה, הסתפקה כלת הרב האם להטריחו שוב ולבקש ממנו שיבוא לאזכרת סבתה הצדקת. בבוקר יום האזכרה הגיע להתייעץ עמו בענייני הלכה והנהגה הראשל"צ הגר"א **בקשי דורון** שליט"א. בתוך דבריו, אמר הגר"א **בקשי דורון** שליט"א לרב זצ"ל "בוודאי נראה את כבודו היום באזכרה". הרב לא השיב לו על כך באותו מעמד. לאחר לכת הראשל"צ שליט"א ביקש הרב שיקראו לכלתו. היא הגיעה בחיל ורעדה והרב פנה אליה ואמר לה ברוך "בתי, כשאדם זוכה לחיות שמונים שנה - זו דרך הטבע, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה", כל יום שאדם זוכה לחיות מעבר לכך זו מתנה מה', עליו לנצל כל רגע בהקפדה מיוחדת". הרב השתהה רגע קט ומיד הוסיף לגלות מצפונות ליבו הטהור "מאז שמלאו לי שמונים אני מקפיד לנצל ממש כל רגע. את יודעת בתי, יש לי עוד הרבה להספיק ולכתוב. לכן, אני מתנצל, לא אוכל להגיע לאזכרה, אך את הלימוד אקדיש לעילוי נשמת סבתך ע"ה". ■

אהבת תורה של מרן זצוק"ל

מורנו ורבנו שליט"א בלימוד אם בחורי הישיבה

אחד מהנושאים שעליהם דיבר מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל בכל הזדמנות היה נושא החינוך. ניכר היה שנושא זה בער בעצמותיו ממש. בחורי הישיבות היו הנפשות היקרות ביותר לליבו. הוא עודדם תמיד ודיבר בכל עת בשבחם.

מורנו ורבנו רבי דוד חנניה פינטו שליט"א יבדל לחיים ארוכים, מדבר אף הוא כל העת בשבחם של בני התורה. כל עמלו הגדול בחייו הוא סביב נושא התורה ועמליה. בכל מפגש שנערך ביניהם עלה נושא לימוד התורה ועידוד לומדיה. כחלק מדרך ההנהגה שקיבל מורנו הרב שליט"א מגדולי ומאורי הדור פתח רבינו את הישיבה הגדולה "תורת דוד" שבאשדוד - הישיבה שתלמידיה הינם מבחירי עולם התורה כולו. הישיבה שהצוות החשוב שמנהל אותה, עושה לילות כימים ב'מסירת התורה' - מהדור הקודם אל צעירי הצאן הצמאים והמשתוקקים.

"כל תכלית קיומו של העם היהודי הוא בכדי לקדש את שמו של בורא העולם - אבינו שבשמים"

היכל הישיבה הגדולה "תורת דוד" אשדוד

מרן ראש הישיבה הגרי"ל שטינמן שליט"א

הנה דברים שדיבר מרן זצוק"ל בפני בחורי ישיבות:

מתיקות התורה

"כשישראל שוים בעצה אחת מלמטה, שמו הגדול משתבח למעלה"

טעם התורה כמו דבש, כמו שכתוב 'מתוקים מדבש ומנופת צופים'. כשאדם לומד הרבה בהתמדה מרגיש טעם מתוק לתורה, אבל כשלומד ברשלנות, כמו דבר שהוא עליו חוב, אינו מרגיש טעם בלימוד. גם אלו הקובעים עיתים לתורה, ומקפידים על כך, הדבר צריך להיות בשמחה. כשהדבר תלוי ברצונו של האדם, אם יש לו רצון עז ללמוד תורה מרגיש מתיקות לתורה, 'טעמו וראו כי טוב ה'', 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו', דוד המלך עליו-השלום היה מרגיש טעם בלימודו, טעם לשבח, טעם דבש, לכן אומר 'טעמו וראו'.

אדם חולה מגישים לו לאכול אינו רוצה לאכול, אינו רוצה לקחת את התרופות שלו. בא אחד חכם לקח משמשים מתוקים, הרתיח אותם עם סוכר ריסק אותם ועשה ממנו ריבה, בא אל החולה ואמר לו: 'אני ידידך, אוהב אותך, תכבד אותי אל תבייש אותי, טעום רק כפית אחת מהריבה שהכנתי'. החולה טעם כפית אחת והרגיש שזה טעים, שאל: יש עוד? אמר לו הב הב ולא ישבע. כך התורה, אדם שהוא חולה הנפש שלא מרגיש טוב, אינו מרגיש טעם בתורה. אדם שהוא בריא בנפשו מרגיש את טעם התורה. וזה מכריז דוד המלך עליו השלום, תטעמו את התורה תראו איך היא טעימה, תרצו עוד ועוד ולא תשבעו.

פעם הייתי מדבר על הפסוק 'מתוקים מדבש ומנופת צופים' - כמה התורה טעימה, דיברתי כך הרבה זמן. אחרי שגמרתי הדרשה, בא אלי אחד חצוף: 'כבוד הרב דיברת שעה שלימה, אני לא טעמתי לא דבש ולא נופת צופים'.

אמרתי לו: 'כנראה אתה חולה מעט, לא מרגיש טעם דבש... תהיה בריא ותרגיש שהתורה היא דבש'. לא כל אחד מרגיש שהתורה היא דבש, כמה שיותר פיקח יותר נבון מוצא את טעם התורה טעם דבש.